

BEHÇET ÇELİK • Patikaların İyi Yanı

İletişim Yayınları 3023 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 535

ISBN-13: 978-975-05-3116-3

© 2021 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2021, İstanbul

EDITÖR Duygu Çayırıcıoğlu

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Büşra Bakan

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 45030

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11

Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

BEHÇET ÇELİK

Patikaların İyi Yanı

BEHÇET ÇELİK 1968'de Adana'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. İlk öyküsü 1987'de *Varlık*'ta yayımlandı. *Yazılı Günler* ve *Virgül* dergilerini hazırlayanlar arasında yer aldı. *İki Deli Derviş* (1992), *Yazalımız* (1996), *Herkes Kadar* (2002), *Düğün Birahanesi* (2004), *Gün Ortasında Arzu* (2007), *Diken Ucu* (2010), *Kaldığımız Yer* (2015) ve *Yolun Gölgesi* (2017) adlı öykü kitaplarının yanı sıra *Dünyanın Uğultusu* (2009), *Suluk Bir An* (2012) ve *Belleğin Girdapları* (2019) adlı romanları, *Sınıfın Yenisi* (2011) adlı gençlik romanı ve *Çantasızlar Kampı* (2016) adlı çocuk romanı ile *Ateşe Atılmış Bir Çiçek/Yazarlar, Kitaplar, Okuma Notları* (2012) isimli deneme kitabı yayımlandı. Doğup büyüdüğü Adana'yla ilgili yazılardan oluşan *Adana'ya Kar Yağmış* adlı kitabı derledi (2006). Barış Bıçakçı ve Ayhan Geçgin'le edebiyat üzerine yazışmalarından oluşan *Kurbaçalara Inanıyorum* 2016'da yayımlandı. Öykü, deneme ve çevirileri çeşitli gazete, dergi ve seçkilerde yayımlanan Çelik, 1989'da Akademi Kitabevi Öykü Başarı Ödülü'ne, *Gün Ortasında Arzu*'yla 2008'de Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Diken Ucu*'yla 2011'de Haldun Taner Öykü Ödülü'ne, *Kaldığımız Yer*'le 2015'te Türkân Saylan Sanat Ödülü'ne layık görüldü.

www.behcetcelik.com

*Patika, dere tepe, engebe...
Yillardır beraber yürüyüp beraber tökezlediğimiz
Sevgili arkadaşım Nazan'a...*

İÇİNDEKİLER

<i>Seyrelme telaşı</i>	9
<i>Lahmacunun kıtırı ya da kesintisiz boşluk</i>	19
<i>Upuzun cümleler</i>	33
<i>Okaliptüsler bu kadar uzak mıydı?</i>	43
<i>İnce u</i>	55
<i>Patikaların iyi yanı</i>	67
<i>O andan da geçmek</i>	77
<i>Göz aşinalığı</i>	87
<i>Pasta neliydi?</i>	99
<i>Koyu renk yüzeyde karşılaşma</i>	109
<i>Bulutun içinde</i>	117

Seyrelme telaşı

Şehrin tozunun güneşe ait zannedildiği saatler. İnsanlar, binalar, araba, otobüs, seyyar tabla, silme vasıta, köprü, viyadük, sokak hayvanları, hepsi siluetlerinden ibaret. Tam bu saatlerde ezkaza başını işinden gücünden kaldırıp az öteye bakanlar aynı anda hem bir boyutun eksildiğini fark ediyor hem de gözlerini alan ışık sağanaklarıyla yitirilenlerin yer-yüzüne yeniden, belki de çoğalarak ineceği beklentisine kapılıyor. Telaşlı bir umut yalayıp geçiyor yüzlerini. Güneş tozları büsbütün indiğinde, avuç avuç su serpilmiş gibi dükân önlerine, siluetler arasından bambaşka bir şeyler çıkıp gelecek ya da pencerelerin kanatları aralanacak, kapılar açılacak – biz geçeceğiz.

Oysa her seferinde aynı karanlık iniyor.

Aynı karanlığın her seferinde ineceğini unutmayanlar için bu saatler geçmek bilmiyor, gölgeler gibi uzadıkça uzuyor. Beklentileri boşa çıkanlar onlar kadar kırılmıyor. Hiçbir şey beklemeyenlerse –unutmadıkları için– akşam indiğinde aynı kederi soluyor: Hiçbir şey olmayacak.

Çağla da bunu öğrenenlerden. Az önce sigara almak için

çalıştığı işyerinin bulunduğu binadan çıktığında caddenin iki tarafında bitişik düzen yükselen, kararmış, geçirimsiz kalle duvarlarının arasından ufka doğru yol boyu akan turuncu seli fark etti. Billhassa bu mevsimin yağmursuz ya da yağmur sonrası akşamüzerlerinde güneşten tuzaklar kurup bekleyen sinsi boşluğu sezdiyse de kaçırmadı gözlerini, bağışıklık kazanmak istercesine bir süre kımıldamadan durdu. Yavaş hareketlerle bir sigara yakıp cadde boyu sıralanan dükkânların önlerine uzun uzun baktı – güneşten, tozundan, selinden sakındı, ne olur ne olmaz! Gün boyu türlü çeşit renk kuşanan, bütün o irili ufaklı tekerlek, bisiklet, hırdavat yığınları, kumaş parçası dolu sepetler, askılarda sersem sepelek sallanan montlar, yağmurluklar, avcılık malzemeleri, oltalar, zıpkınlar, ta en uçta sallanan telleri sökülmüş bağlamayla sırmalı bando sopası tek bir renkte buluşmuştu. Caddeden geçen insanlar gibi, binaların çoğunun onlarca yıldır güneş değmemiş kuzey taşlarının rengindeydiler.

Nihai renk gece diye düşündü, toprak değil. Toprak her zaman bir kılıf, tohum için de, ömrü billah bir daha açmayacak olana da.

Bu sıralar güneş Çağla henüz isteyken tozlarını yeryüzüne serptiği için nadiren karşılaşıyor bu manzarayla – bir-iki aya kalmaz iş çıkış saatlerine denk gelecek, o zamana kadar nasılsa efsunlanır. Çalıştığı işyeri dar bir binada uzunlamasına bir daire, sadece patronu Nezih Bey'in odasında caddeye bakan pencereler var. Sigara içmeye çıktığı mutfak balkonunun günün hiçbir saatinde güneş almayan, çerçöp dolu, yedisekiz binanın arasında sıkışıp kalmış izbeliğe bakıyor. Arka odanın penceresi de sakinlerinin gün içinde açık hava deposu gibi kullandığı kör bir sokağı görüyor, birazcık sağa doğru sarkmayı göze alırsa atkestanesi de giriyor manzaraya. Çağla'nın masası kapıya yakın, her tarafı lambri olan girişte, bir kısmı dolap, bir kısmı sadece kaplama. Penceresi yok, bir

oda da değil zaten, geçiş yeri – pek kimse geçmese de. Başu sonu belirsiz bir yolun ortasında hissediyor kendisini. Şikâyetçi değil. Bazen başka işyerlerinde çekilmiş fotoğraflar görüyor, onlarda da güneş olmuyor, ama bütün mekânlar parlak, ışıltılı o karelerde, bir şeyler sonsuzca yansıyor çoğalıyor. Koyu kahve ahşabın ışığı soğurmasından hoşnut. Eskiler işi biliyormuş. Pırlıtlı mekânlarda insan sıkılamaz ya da başka türlü, dağılarak sıkılır, parçalarını aramakla, toplamakla oyalanır. Ahşabın altında kendisini daha masif hissediyor Çağla. Seyrelmek istemiyor, yok olmak gibi bir şey bu onun için, dağılmak, ortalığa saçılmak, bir daha toparlanamamak.

Hücrelerinin arası açılıyor sanki, az yaşamadı bunu vaktiyle, öyle bir seyrelmek, belki daha da içerilerde, atomların arasında, mümkün değil biliyor, bilmenin yetmediği yerlerde çok zaman, bilmenin kesmediği. Göğüs boşluğunun büyüdüğünün, kucaklayabileceklerinden fazlasını o boşluğa almaya can attığının farkında, hiç huzuru kalmıyor bütün boşluklar genişleyip büyürken, sesler yankı yapıyor, kulaklarında değil, dışarıdan da gelmiyor, kanının akışını duyacak, giderek yükseliyor, bunun da olmayacağını biliyor. Bilmenin hiçbir şeye yetmediği yerlerde çok zaman.

Ramak kalmış zannediyor her şeyin şeklini –bir önceki kargaşada çizilmiş sınırlarını– ya da kaskatılığını –boynunun büküklüğünü– yitirip –ne büyük lütuf maddeye– bir büyük eriyikte birleşmesine. Çökmüş tepelerden, derinleşen yarlardan –yaralardan–, keskin uçurumlardan akacaklar. Lavdan şelaleler gibi, büyük bir ateşte birleşmeye azmetmiş, yakmadan ama içine alıp aleve keserek. Dev çukurlar açılacak akarak ayrıldıkları yerlerde, o çukurlar birer birer kenarlarından, çeperlerinden kendi içlerine çökecek, çukurlar böyle akacak, her biri önce kendisini dolduracak – yeni bir kamaşmanın arifesi.

Arifinin ardından akış kesiliverir; bir yaz akşamı havanın ansızın durması gibi, cisme bürünür taşlaştığı anda, zaman hızlı, arada başka istasyonlar yok artık, yoluyla bir olup akmayı uman yolcunun önce yol çekilir ayaklarının altından, ardından heyulalar çıkar önüne – bir insanın isminin söylendiğini duyması, saniye kolu, çekilen iç, kırılan gönül, demir leblebi, çakıl taşı, genizde zaman artığı, yeşere yazmış hevesin donakalışı, ansızın, apansızın, tek bir âna sıkışması dünyanın. Peşi sıra gevşediğinde, o an da geçtiğinde, –her an geçer, her an gider–, çözülüşü bu kez iplik iplik, parça pinçik, pörsük, sünmüş, çürüme emaresi çöküklerle dolu her yanı, küf yumakları içinde, zaman hızlı. Derken askıda kalmanın yorgunluğu, hiç kıılmamış, tek bir kas bile gerilip gevşememişken.

Çağla zamanında çok bekledi, iyi kötü bilip sezerek bazı günler neyin değişmesini istediğini, bazı geceler kimin gelip onu bulmasını –saklanmış bile değildi–, neler söylemesini – ya da hiçbir şey bilmeden öylece, ha geldi ha gelecek. Bugünlerde de biliyor neyin özlemine çektiğini, yüzlerce saat koyu kahve lambrilerin altında, gözünü dikerek öğrendi, hiç işitmediği bir sesi özlüyor, kendisini seslendirmesi için. Bir savaşın bittiğinden habersiz üç-beş asker ya da birkaç müfreze olsa, bir yolunu bulup Çağla da söyler onlara, cılız sesi yeter bu kadarına, ama şimdi koskoca ordular tümen tümen, dizi dizi – tam teçhizatlı, tank, top, metal aksamli plastik kuşlar ve bombaları, silah, palaska ya da başka şeyler kuşanmış, ne bileyim, ses yükselteçleri, havai fişekler, göğü delmeye azimli direklerle binalar, parlak istikbal vaatleri, aynalar, evet, onlar, aynalar, birbirine bakmaktan körleşmiş. Çok oldu oysa, yenik düştüler kendi hırslarına, farkında değil, geçtikleri kendi sınırları –sınır berisi–, kendilerini kuşatmış haldeler, karartılan düşman pencereleri değil, kendilerinininki. İstiyor ki Çağla, bir ses, gür bir ses, her işitenin ya-

nındakine ya da sesi yettiğince ötesindeki yineleyeceği bu gerçeği herkese duyursun. O zaman işten çıkar, ayrılır masif gölgesinden sıkıntının, savaşın bittiğini, yenildiklerini, zafer zannettikleri şeyin en başta ele geçirmeye azmettiklerinin hayaleti bile olmadığını, ancak güneş tozlarından bile yoksun silueti olduğunu; payet, sim, gösteriş diye nice döküntüyü, bröve, arma niyetine çerçöpü, plastiği kuşandıklarını, nara diye kendini kandırma, avutma mantraları haykırdıklarını, her ne varsa artık aklına düşen koyu gölgesinde ahşabın, bunları söylemeye kararlı o sese ağız olur, beden olur. Kendisine beden arayan ses aranıyor. Müracaat...

Dilinin başkalarının diline dönmediğini bir zamanlar –tam bir tarih vermesi mümkün değil, sesini de yitirdiği o sıralarda bütün birimleri zamanın, önceyle sonraya indirgendi– şaşa kavruyla öğrendi Çağla. En çok da Tunç’un diline. Onun sayesinde öğrendi bunu –kötüde saklı iyi, züğürt avuntusu–; tüyden telekten hafif süzölmeyi umarken ağızında taşlarla yerlere çakıldığı her seferinde. Dilinin dilinde dönmesini umarken onun tumturaklı gramerine çarptı. Ellerin ezberine, tuhaf bir gramerle yol alışına, hiç şaşmayan aynılıklardan sıkılmadan bıkmadan, hep aynı düzenle, sıkıcı bir sırayla, bir cümleyi olsun devirmeden, eksik bırakmadan. Oysa bir büyük eriyikle akmanın mümkün olabileceğini de onunlayken sezmişti. İmkânsızlığını da onunla öğrendi. Günün bazı saatlerinden kaçıp saklanması bundan.

Çoğu gün işyerinde yalnız. Telefonlara bakıyor, Nezih Bey’in talimatlarını yerine getirip dosyalarda, yazışmalarda bir şeyler arıyor, bulunca ona ya da başka birilerine gönderiyor, faturaları hazırlıyor, gelen dokümanları ayıklayıp yerleştiriyor. Nezih Bey oradaysa, çoğu zaman yurtdışında ya da müşterilerle dışarıda toplantıda, çayını, kahvesini yapmak da işleri arasında. Bu rutinden hoşnut Çağla, daha öte-

sine ihtiyaç duymuyor. Ötede başka bir şey olmadığını, arkadaşlarının koşarak kavuşmayı umdukları şeylerin varlığının kesmeyeceğini, yokluklarının üzmeyeceğini biliyor. Uzaklaştı çoğundan bu yüzden. Sadece bazı akşamlar buluşup sohbet ettikleri Oya'nın, sevgilisinden, gelecek planlarından söz edip durmasından rahatsız değil, anlattıkları öbürlerinininkinden çok farklı değil aslında, ama onda yakın bulduğu bir şey var, belki en yıkık zamanlarında elinden tuttuğu için. Zamanda bir çıpa sayıyor galiba Oya'yı. Onun da hayat gramerinde bozuk bir şeyler var, her şey iyi giderken tökezlemeden duramaz; ona, "Hâkim olamadığın bir bozuncu var senin içinde," dediğinde, "Ay hayır, olmasın, istemiyorum, her şey düzgün gitsin artık, bıktım, bıktım," yanıtını alır. İkisi de bilir yanlış bir adımın köşede sırasını beklediğini. Oya tahtaya vurur, Çağla gözlerini kaçırır.

Oya bazen onu anlamaya, çözümlemeye çalışır. Çağla'nın fazla ayrıntıya girmeden anlattıklarını dinlediğinde dehşete kapılır, gün boyu işyerinde yalnız başına olmaktan aldığı zevki, loşluklara düşkünlüğünü duyduğunda anlamak ister, beceremez, ürker. Bu dehşet de hoşuna gidiyor Çağla'nın, ara duraklarını bilemediği bir bağ var Oya'nın tökezlemeleriyle kapıldığı dehşet arasında. "Kötü mü geçti çocukluğun," diye sordu geçende Oya, "doğru söyle bak, çok mu tartışırdı sizinkiler?"

"Her şey normaldi, çok normal. Sorun buydu belki de."

"Her istediğin yerine getirildiği için kaçtı her şeyden belki de hevesin."

"Öyle de değildi. Her şey ayarındaydı."

Oya kaşlarını kaldırıp kafasını iki yana hafifçe sallayarak anlam veremediğini söylemeye çalışırken dilinin ucuna geleni yuttu Çağla, "Sasıydı," demedi.

Onunla bir de pisboğazlık etmeyi seviyor. Günlerini kepekli grisini, yağsız yoğurt ve salatalıkla geçiren Oya ba-

zı akşamlar buluştuklarında gözleri ışıldayarak, “Zararlı bir şeyler yiyelim mi?” diye sorar, alacağı yanıtın gayet emindir. Bazen arkadaşlıklarının bu zararlı alışkanlıkla beslendiği, böyle ayakta kaldığı geçiyor Çağla’nın aklından; olsun, ne var, ortak hasetlerle, bitimsiz özlemlerle, birbirinin öfkesini çoğaltan söylenmelerle süreceğine bununla sürsün. Böyle midir, değil midir, bilmiyor, ama Oya beraberlerken de grisini kemirmeye başlarsa onunla bir daha buluşmaya-çağından emin.

İşyerinin iki sokak aşağısında izbe bir lokanta var. Birkaç yıldır çok popüler. Nezih Bey de öğle vakti bir konuğu olduğunda oraya gidiyor. Çağla da gitti bir-iki kez. Sıkış tıkış masalarda, şık etek ceketleri ya da takım elbiseleri üzerlerine çekmiş kadınlarla adamların, yedikleri yemekleri birbirlerine öve öve, kelimeler yetmediğinde nidalarla, dudaklarını yalayıp ya da –kafa bulmayı umarcasına– kokularını baygın bakışlarla içlerine çekerek irili ufaklı lokmaları art arda yuttuklarını görünce kesti ayağını. Yemekler lezzetliydi belki, ama bir şeyler pek sasıydı.

Bazen başka ülkelerden gelen telefonlara yanıt verdiğinde binlerce kilometre uzaktaki birinin söylediklerini not alırken nerede olduğunu, nasıl bir yerde çalıştığını merak ediyor. Seslerindeki tınıdan tahmin etmeye çalışıyor buldukları yeri. Renata’nın sesindeki buğulu tınıyı seviyor, ülkesine ya da oralardaki bir bölgeye ait bir aksan olabileceğini biliyor ona kırgın gelen bu tonun, ama kişisel olduğunu düşünmek hoşuna gidiyor – böyle değilse, bütün bir halkın kırgın olması fikri de hiç fena değil! Bütün konuştukları kredi mektubunun bankaya verilip verilmediğinden ya da acilen aranması gereken insanların bildirilmesinden ibaret de olsa, Renata’nın kelimelerin arasına koyduğu eslerden mesainin bitmesini ipe çektiğini, burnundan verdiği nefeslerden masasını çevreleyen cam ayırıcıya (cam olduğundan emin,